

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Borza János ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Neukum Flórián ügyvéd által képviselt alperes ellen 5.313.000 forint és járulékai iránt indított perében a Fejér Megyei Bíróság 2008. február 6. napján kelt 5.G.40.032/2007/19. számú ítélete ellen a felperes részéről 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes, mint vevő és ... mezőgazdasági vállalkozó között 2004. november 11-én adásvételi szerződés jött létre, amelynek alapján a felperes 2.700 tonna, ... tulajdonaként megjelölt, 2004. évi termelésű takarmány-kukoricát vásárolt az egyéni vállalkozótól, mint eladótól. A kikötött vételár tonnánként 20.500.000 forint és ÁFA volt, mely összesen 55.350.000 forint és ÁFA összeget tett ki. A felek a teljesítés helyeként a vevő ..., ...i telephelyét jelölték meg, s megállapodtak abban, hogy a felperes az áru ellenértékét a beszállítás megkezdése előtt, átutalással teljesíti. Ugyanezen a napon kötött engedményezési szerződés alapján ..., mint engedményező a-re, mint engedményesre engedményezte az adásvételi szerződésből eredő vételár-követeléséből 47.000.000 forintot, a felperes e szerződés aláírásával tudomásul vette, hogy az engedményes javára kell teljesítenie.

A felek szóban megállapodtak, hogy a felperes - még ... teljesítése előtt - 20.000.000 forintot átutal a részére.

... több gazdasági társaság felé tartozott, s a cégek 2004-ben a-t, mint kintlévőség kezeléssel is foglalkozó társaságot bízták meg azzal, hogy a követeléseiket behajtsa ...tól, a a 2004. november 14-én engedményezett összegből kívánta rendezni ... tartozásait.

... 2004. november 28-án és december 7-én szállított kukoricát ...ra, a felperes telephelyére, előrelátható volt, hogy nem tudja teljesíteni a 2004. december 11-én kelt adásvételi szerződésben vállalt termékmennyiséget, ezért 2004. november 30-án a felek a szerződést módosították, mely szerint 2.700 tonna kukorica beszállítása helyett 1.500 - 1.600 tonnára vállalt kötelezettséget, ennek határidejét 2004. december 15. napjában határozták meg. A szerződés teljesítése a módosításnak megfelelően sem történt meg a vállalkozó részéről, a 2004. november 17-én 10.000.000 forintot visszautalt a felperesnek az általa korábban - 2004. november 12-én - teljesített 20.000.000 forintból.

... 2004. december elején szóban megállapodott az alperessel arra nézve, hogy a tulajdonát képező, a ...i ... Kft.-nél betárolt 220 tonna kukoricát megvásárolja az alperestől, amellyel a felperes felé kívánt teljesíteni oly módon, hogy a kukorica a felperesnek legyen kiadható. A felperes készítette el a 2004. december 21-én kelt nyilatkozatot, amely szerint az alperes úgy nyilatkozott, hogy a felperes által megvásárolt 220 tonna takarmány-kukoricát a felperes részére kiadja, és az áru elszállításának időpontjáig azt a felperes részére idegen készletként tárolja. A 220 tonna kukorica megvásárlására nézve ... ugyanaznap számlát állított ki 5.313.000 forint értékben.

... és az alperes 2004. december 22-én írásbeli megállapodást kötöttek arra nézve, hogy a vállalkozó az általa megigényelt állami támogatásból 220 tonna kukorica után 6.072.000 forintot megfizet legkésőbb 2005. február 28-ig, az alperes fenntartotta a tulajdonjogát a vételár megfizetéséig.

A felperes 2004. karácsonyát követően többször megkísérelte elszállítani a ...i telephelyről a 220 tonna kukoricát, azt eleinte technikai okokra hivatkozással nem adták ki, utóbb az alperes arra hivatkozással tagadta meg a kukorica kiadását, hogy a vételárat nem kapta meg, s így azt 2005. április 1-jén más vásárlónak értékesítette.

A felperes keresetében kártérítés címén 5.313.000 forint és kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Hivatkozása szerint az alperes a 2004. december 21-én kelt nyilatkozatában egyoldalúan kötelezettséget vállalt a 220 tonna kukorica kiadására, mely nyilatkozat pontosan meghatározza, mikor, mit és kinek kell teljesíteni. Az alperes a teljesítést megtagadta, ezért a felperes kára a ki nem adott áru vételára, jogszabályi alapként megjelölte a Ptk. 199. §-át, 277. §-át és a 313. §-át. Hivatkozott arra is, hogy az alperes a nyilatkozatával szándékosan és tudatosan megtévesztette, ha ... nem vásárolta meg a 220 tonna kukoricát, s a jogellenes magatartása okozati kapcsolatban áll a bekövetkezett kárral (Ptk. 339. §), mivel a felperes arra tekintettel teljesítette a 220 tonna termés vételárát a-nek, hogy az alperes aláírta a 2004. december 21-én kelt nyilatkozatot. Mindezek mellett a felperes hivatkozott a Ptk. 6. §-ára, a 462., 466. § (1) bekezdésében foglaltakra, a

Ptk. 196. §-ában írtakra és előadta azt az álláspontját is, hogy a Ptk. 118. §-ának (1) bekezdése alapján tulajdonjogot szerzett a perbeli kukoricán.

Az alperes a kereset elutasítását, a felperes költségekben való marasztalását kérte. Előadta, hogy a felek között semmilyen jogviszony nem állt fenn, s a 2004. december 21-én kelt nyilatkozat kiállításának alapja kizárólag az a körülmény, hogy ... a felperes részére kívánta megvásárolni a 220 tonna terményt, a tartozásának (kb. 5.000.000 forint) a részeként átadni, és a kukorica meglétére szolgált igazolásul a nyilatkozat. Ellenszolgáltatást - sem ...tól, sem a felperestől, sem atól - az alperes nem kapott, ezért nem szolgáltatotta ki a felperes részére a kukoricát. Az alperes álláspontja szerint a felperes kártérítés iránti követelése (Ptk. 339. §) jogalap nélküli, mivel annak tényállási elemei hiányoznak. Hivatkozott egyrészt arra; azért írta alá a nyilatkozatot, mert abban a hiszemben volt, hogy ... megvásárolja a 220 tonna kukoricát, és azt átadja a felperesnek, másrészt az adott esetben az okozati összefüggés is hiányzik, hiszen a nyilatkozat időpontja későbbi, mint a felperes teljesítése a ...nal kötött adásvételi szerződés alapján, így a felperes nem hivatkozhat arra, hogy a 2004. december 21-én kelt nyilatkozatra figyelemmel fizette meg a vételárat. Álláspontja szerint ugyanezen okokból a Ptk. 6. §-ára alapított felperesi kártérítési igény feltételei sem állnak fenn. Előadta továbbá; a 220 tonna kukorica a saját terménye volt, amelyet annak érdekében tartott magánál, hogy azt értékesíti ... vagy más, harmadik személy részére, így a kereset a további jogcímenek sem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 318.780 forint perköltséget. A határozat indokolása szerint a lefolytatott bizonyítási eljárás, ... tanúvallomása, valamint az általa felmutatott, 2004. november 24-én kelt okirat alapján a kereseti tényálláshoz képest megállapította; a felperes részéről 2004. november 12-én átutalt 20.000.000 forintból a 5.000.000 forintot átutalt a ... Kft. részére abból a célból, hogy ... - a ... Kft.-vel szemben fennálló - tartozását kifizesse, mivel ... előzetes közlése szerint az ott tárolt kukorica-mennyiség elvitelének ez előfeltétele volt. ... vallomása szerint ... a ...en tárolt kukoricát a tulajdonaként tüntette fel, és nem lehetett megállapítani az eljárás során, hogy minderről az ügyletről a felperes tudomással bírt. Mind ..., mind ... tanúvallomása alapján azonban megállapítható volt, hogy a ...en tárolt 220 tonna kukorica tényleges az alperes tulajdonát képezte. ... ezzel a kukorica-mennyiséggel kívánta a felperessel kötött szerződésben vállaltakat teljesíteni, megvásárolni nem tudta az alperestől a terményt, mert megfelelő pénzeszközzel nem rendelkezett, ezért szükséges volt számára az alperes nyilatkozata, hogy igazolja a felperes felé a teljesítési szándékát. A peres felek egymással közvetlen jogviszonyba nem kerültek.

Az elsőfokú bíróság a megállapított tényállás alapján a felperes kártérítési követelését nem találta megalapozottnak. Álláspontja szerint a felperes eredménytelenül hivatkozott a Ptk. 277. § és 313. §-aiban foglalt rendelkezésekre, mert az egyoldalú jognyilatkozat (Ptk. 199. §) kötelmi jogviszonyt, csak a jogszabály kifejezett rendelkezése esetén keletkeztet. A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésére és a Ptk. 6. §-ára alapított követelést pedig a kártérítési felelősség egyik eleme, az

okozati összefüggés hiánya okán utasította el. Megállapította; a 2004. december 21-én kelt alperesi nyilatkozattétel nélkül is kifizette volna a felperes az 5.313.000 forint vételárat, mert a ...-nal kötött szerződés V. pontja alapján előteljesítési kötelezettsége volt, melynek eleget tett még 2004. november 12-én, amikor 20.000.000 forintot átutalt az engedményes számlájára. Kifejtette azt is, hogy ..., mint a felperessel kötött adásvételi szerződés kötelezettje, az általa vállaltak teljesítéséhez vette igénybe teljesítési segédként (Ptk. 315. §) az alperest, akinek a magatartásáért felelős, így ... szerződésszegése esetén a felperes vele szemben érvényesítheti az igényét. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes - állítása ellenére - nem szerezhette a 220 tonna kukoricára nézve tulajdonjogot, miután ... sem szerzett tulajdonjogot a termény felett, mert az alperes a ...-nal kötött megállapodásban a tulajdonjogát a vételár kiegyenlítéséig fenntartotta, s nem szerezhette továbbá tulajdonjogot a Ptk. 118. §-ában foglaltak értelmében sem. A felelős őrzés és a letét szabályai az adott ügyben nem alkalmazhatók, s a letéti szerződés létrejöttét a felperes egyébként sem igazolta.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést annak megváltoztatása, a kereseti kérelmének megfelelő határozat meghozatala iránt. A fellebbezésében alapvetően azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az ok-okozati összefüggés kérdésében elfogadta az alperes védekezését, amely szerint a felperest ért kár már előbb, az alperes nyilatkozata előtt bekövetkezett. Álláspontja szerint a felperest a kár nem akkor érte, amikor a szóbeli megállapodásnak megfelelően 2004. november 12-én átutalta a 20.000.000 forintot a-nek, és nem akkor, amikor ez a társaság a fenti összegből 5.000.000 forintot utalt a ... Kft.-nek. A felperes kára akkor következett be, amikor az alperes nem adta ki a 220 tonna kukoricát. Állította; ... és az alperes közösen azt színlelték a nyilatkozat aláírásával, és a felperes részére történő átadásával, hogy a kukoricát az alperes kiadja a felperesnek, és a kiadásig azt idegen készletként tárolja. Előadta továbbá; a jogvita eldöntése szempontjából közömbös, hogy ... hogyan számolt el az alperessel, és nincs jelentősége annak sem, hogy a jogszerűen vagy nem jogszerűen utalt a 20.000.000 forint összegből 5.000.000 forintot a ... Kft.-nek, ezzel szemben annak van jelentősége, hogy ... több tonna kukorica eladására vállalt kötelezettséget, amelynek töredékét teljesítette, és a felperes az alperes nyilatkozata alapján fogadta el ... teljesítését a 220 tonna kukoricára nézve. Az elsőfokú bíróság ezért tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperest ért kár az alperesi nyilatkozat megtételétől függetlenül következett be. A felperes a fellebbezésében hivatkozott arra is, hogy a 2004. december 21-én kelt nyilatkozat valójában egy tartozás-elismerés.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyására irányult.

A felperes a másodfokú tárgyaláson 10.Gf.40.210/2008/7/F/1. szám alatt az iratokhoz csatolta a Székesfehérvári Városi Bíróság 2008. április 7-én kelt 1.B.1530/2006/26. számú ítéletét, mely ... (az alperesi társaság ügyvezetője) II. rendű vádlott vonatkozásában jogerőre emelkedett.

A fellebbezés a következőkre tekintettel nem megalapozott.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényállást a fellebbezési tárgyaláson 10.Gf.40.210/2008/7/F/1. sorszám alatt, s a Székesfehérvári Városi Bíróság által 1.B.1530/2006/26. szám alatt meghozott ítélete alapján az alábbiakkal egészíti ki.

Az elsőfokú bíróság 2008. február 6-án kelt 5.G.40.032/2007/19. szám alatti ítéletének meghozatalát követően a Székesfehérvári Városi Bíróság 2008. április 7-én kelt fenti számú ítéletében megállapította, hogy ... II. rendű vádlott bűnös I. rb. bűnsegédként elkövetett, a Btk. 276. §-ába ütköző magánokirat-hamisítás vétségében, ezért őt a bíróság 120 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, az egy napi tétel összegét 500 forintban állapította meg. Az ítélet ... II. rendű vádlott vonatkozásában 2008. április 7-én jogerőre emelkedett, és végrehajthatóvá vált.

...t a jelen per alperesi ügyvezetőjének magatartását is érintően a Székesfehérvári Városi Bíróság ítélete indokolásában megállapította, hogy ... 2004. év végére már rendkívül eladósodott, reális lehetősége nem volt arra, hogy a jelen per felperese részére a vállalt szerződéses kötelezettségének eleget tegyen, ezért a célból, hogy a már átutalt 20.000.000 forintból álló tartozását terménnyel egyenlíthesse ki, elkészítettett egy valótlan tartalmú nyilatkozatot a II. rendű vádlottal, hogy azt felhasználva rábírra a felperes-t, hogy a nyilatkozaton állított termény-mennyiséget fogadja el teljesítésképpen. A városi bíróság megállapította továbbá, hogy ...nak nem volt tehermentes terménye ...nél, illetve nem létezett közöttük olyan megállapodás, amelynek alapján minden további intézkedés nélkül a felperes részére a II. rendű vádlott a kukoricát felszabadítani szándékozott volna, így a 2004. december 21-én kelt magánokirat nyilvánvalóan valótlan tartalmú, a nyilatkozat kiadása kizárólag a felperes megnyugtatóát, tévedésbe ejtését szolgálta ... részéről.

A Pp. 4. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróságot határozatának meghozatalában más döntése, vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás nem köti. A (2) bekezdés előírja; ha a jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményei felől polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt cselekményt.

A jelen polgári perben a felperes keresete ténybeli alapjaként az alperesi társaság, így a társaság képviselőjében ... ügyvezető által aláírt 2004. december 21-i nyilatkozatot jelölte meg, amelynek valótlan tartalma okán a Székesfehérvári Városi Bíróság ... II. rendű vádlottat, mint a Btk. 21. § (2) bekezdése szerinti bűnsegédet, bűnösnek mondta ki a Btk. 276. §-ba ütköző magánokirat-hamisítás vétségében.

A polgári jogi kártérítési felelősség egyik elemének megállapítása szempontjából jogellenes az a magatartás, amelyik, illetve amelyek eredménye szemben áll a jogrenddel. A perbeli esetben az alperesnek a 2004. december 21-én kelt

nyilatkozat aláírásával és annak kiadásával kapcsolatos magatartása nyilvánvalóan jogellenes és felróható volt.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság kártérítési igényét elutasító döntését lényegében azzal kifogásolta, hogy a bíróság az ok-okozati összefüggés kérdésében elfogadta az alperes védekezését.

A polgári jogi kártérítési felelősség fő szabályát a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése tartalmazza, amely szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az adott esetben általában elvárható. Az idézett szabály értelmében a kártérítésnek három együttes törvényi tényállási eleme van; a jogellenes, felróható magatartás, a kár bekövetkezése, valamint a jogellenes magatartás és a kár közötti okozati összefüggés. A három konjunktív törvényi tényállási elem bármelyikének hiánya a felelősség kizárását eredményezi. A kártérítési felelősség elbírálásánál a felperesnek kell bizonyítania a magatartás jogellenes voltán kívül a kárt és a kettő közötti okozati összefüggés fennállását.

A felperes előadása szerint a kára abból származott, hogy az alperes a 2004. december 21-én kelt nyilatkozata ellenére nem adta ki a részére a 220 tonna kukoricát, és nincs jelentősége annak, hogy volt-e adásvételi szerződés ... és az alperes között, valamint a felek miként számoltak el egymással. Közömbös továbbá az, hogy jogosult volt-e a felperes által előre teljesített 20.000.000 forintból 5.000.000 forint átutalására a ... Kft. számlájára. Jelentősége a felperes szempontjából annak van, hogy ... több tonna kukorica eladására vállalt kötelezettséget, amelynek töredékét teljesítette, és a felperes az alperes nyilatkozata alapján fogadta el ... teljesítését a 220 tonna kukoricára nézve.

A felperes hivatkozása nem helytálló, a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes jogellenes magatartása és a felperes kára között az okozati összefüggés nem áll fenn.

Az okozati összefüggés vizsgálatánál annak van relevanciája, hogy ... több tonna kukorica eladására vállalt kötelezettséget, amelynek csupán a töredékét teljesítette, ezt a tényt a felperes maga is rögzíti a fellebbezésében. A 2004. november 11-én kelt adásvételi szerződés alapján a felperes azt vállalta (Ptk. 200. § (1) bekezdés), hogy a szerződés tárgyát képező 2.700 tonna áru ellenértékét „a beszállítás megkezdése előtt” átutalással teljesíti. ... az adásvételi szerződésből eredő vételár-követelését engedményezte (2004. november 11.) a-re, így a felperesnek a vételárat az új jogosult felé kellett teljesítenie. A per nem vitás adatai szerint a felperes a kifizetett vételárnak megfelelő mennyiségű terményhez ... szerződésszegése folytán nem jutott hozzá. Az okozati összefüggést a kár és a jogellenes magatartás között akkor lehet megállapítani, ha az említett magatartás nélkül a kár nem következett volna be. A perbeli esetben az alperes jogellenes magatartása nincs közvetlen kapcsolatban a kárral. Miután a polgári jogi kártérítési

felelősség a károkozást és nem a jogellenes, felróható magatartást szankcionálja, ilyen esetben a felelősség megállapítására nincs jogi lehetőség.

A felperes fellebbezésében hivatkozott az alperes tartozás-elismerésére, ezen új jogcím elbírálását a másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban irányadó Pp. 247. §-ának (1) bekezdése értelmében mellőzte.

A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság helytálló határozatát a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a felperes a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles az alperes ügyvédi munkadíjként felmerült és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint mérlegeléssel megállapított, általános forgalmi adót is tartalmazó másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2008. szeptember 23.

. Bánki Horváth Mária s. k.,

a tanács elnöke

. Rédei Anna s. k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s. k.,
bíró